

(המשך מעמוד 7)

משדחת האלופים. בשנותיו האחרונות הת' ליט שדה להצטרף למפלגה. הדבר בא לו, לאיש הבלתי-מפלגתי בה"א הידיעה, כמסקנה שהוציא מלקח פרוק הפלמ"ח וסיבותיו. ומאחר שהחליט את ההח' לטה, הלך עד הסוף, כפי שעשה זאת תמיד.

במפלגה החדשה, מפ"ם, נתקבצו כל בני השלי"י שיהיה הגדולה מימי החיכוח בהגנה. אולם במפלגה עצמה נפרדו דרכיהם. גלילי רוב תניכיו של שדה, פורשי מפ"ם, היו המתונים. אנשי השומר הצעיר, משה סנה ויצחק שדה, היו הקיצוניים.

שדה לא הושפע על-ידי אחרים. הוא הפיץ את דעתו באופן עצמאי. מיד עם התערור כל ויכוח. הוא גינה את טיטו לפני שעשתה זאת המפלגה, דרש להבחין בין גרמניה המזרחית והמערבית, הביע במאמר סנסציוני ("הקרב") איסמעילייה" אהדה למאבק העם המצרי, דרש להכניס את הערבים למפ"ם ולשתף פעולה עם מק"י. הדרך אל המחתה הסובייטי היתה קלה לו: הוא אהב תמיד את רוסיה, שפתה ותרבותה. יצא ממנה לא מתוך התנגדות לקומוניזם טים אלא מתוך משיכה לטרומפלדור. מבחינה הכר' תיה היה תמיד קומוניסט או כמעט-קומוניסט.

רבים מאהדיו החלו מקטרגים על מאמריו בעל המשמר, בהם מסר את דעותיו בפשטות שהיתה אופ' יינית לו. אולם הוא המשיך בדרך, חיך למקטרגים, קיווה כי במרוצת השנים יצטרפו לדעתו גם יגאל אלון ושאר האלופים (שמעון אבידן, איש השומר הצעיר, לשעבר קומוניסט גרמני, היה כבר במחנהו). עם פרוס וזינד מפי"ם בקיץ 1951 נעשו נסיונות קדחתניים להניע אותו להישאר בישראל בין שתי השימות, ששני דובריהן העיקריים היו שני ה"רמ"אים לשעבר — סנה בחזית-הליכוד וגלילי ב"חטיבה לאחדות העבודה. משלחת של אלופי הפלמ"ח ביקרה ליד מיטתו בבית-החולים, דיברה אתו עד שעוררה את רוגזם של הרופאים. אולם הוא נשאר איתן, הציג את מועמדותו ברשימה התל-אביבית אשר בראשה עמד משה סנה.

"כר המש' שנים..." מפעלו האחרון, החשוב ביותר, היה כתיבת הכרך הראשון של זכרונותיו — הפוקס פתוח. זהו אוסף זכרונות מלבב מימי ילדותו הראשונים, המעידים על זכרונות הפנומנלי של האיש. כמעט כל ידידיו, כולל יגאל אלון, הפצירו בו להת' חיל את המלאכה מן הסוף, לכתוב תחילה את הכרך על המאבק ומלחמת העצמאות. אולם מתוך אופטי' מיותו הרגילה, בכטחון שיספיק לגמור את המלאכה, דחה את ההפצרות. "עכשיו לא יתנו ממילא לפרסם את זה. בעוד כמה שנים, כשלא ישלוט עוד בארץ המשטר של בן-גוריון..."

אולם ידידיו כבר ידעו אז כי הספר לא יכתב לעולם. כי הרופאים אמרו את המלה הנוראה: סרטן. המחלה שאיש אינו יודע מהי וכיצד לעצרה, צדה את האדם שלא היה לו תחליף. מסביב לאיש שלימד פעם את תורת הקונספירציה נקשר קשר של סודיות מיוחדת בכינוי, רופאים, ידי' דים וכנימי-ששחה עשו יד אחת להעלים את האמת מעיני שדה. הם עודדו אותו לעשות תכניות לשנים רבות ("כל חמש שנים אכתוב כרך אחד..."). כאשר התנפחות האופיינית לסרטן החלה מסתמנת בבטנו, הסכימו לו הרופא — ד"ר פלר — כי זוהי התנפחות הכבד, וכי זה סימן טוב. שדה הסביר את הדבר בשמחה לידידיו, שלבס כמעט נשבר בקרבם.

מדי יום היה שדה עובד בבוקר, מכתוב לרות לבני, הכתבנית, את הפרקים הראשונים של ספרו השני, אחרי הצהרים היו הכאבים מתגברים, ושוב לא יכול לעבוד. אולם איש לא שמע איפעם אנהא מפיו, ומבקריו היו מוצאים אותו כשחיוך עדין על שפתיו ועיניו שופעות טובלב בנין, כרגיל.

"איש אחד נמאס." לפני חודש, אחי בדיקה, קבע הרופא שחיי יימשכו עוד שבועיים בלבד. אך למ רוחו של האיש הזימה את הרופא — מבלי לדעת כי סופו מתקרב בעקבות אכזריות, ומתוך שליטה מוחלטת בכל כוחות שכלו, המשיך לחיות. הוא סרב לעבור לבית-החולים, גם סרב להכניס לב"ח אחות קבועה. ידידיו מצאו פשרה — שרה יופה, חובשת מיומנת וחתיקה ובת משפחה פלמ"חית מפורסמת, הוכנסו לביתו. היא שהתה לידו עד צאת נשמתו. מלחה קבועה אחרת בכברת הדרך האחרונה היתה ד"ר חנה סנה, אשתו של משה סנה (שגם היא, כבעלה, רופאה).

לעתים תרו הידידים אם אמנם מאמין הזקן לדב' ריהם, או שהוא מסתיר מעיניהם כי יודע הוא את מצבו. הם ניסו לזווד את הדבר באופן דיפלומטי, לשמוע מפיו הוראות לעתיד משפתתו. אולם הזקן לא זו מאופיינות, אם כי היו גם לו התקפות של ספק. באחד הימים אמר ליעקב סלומון: "איש אחד נמאס עלי — האיש יצחק שדה...". בכל זאת הגטיח לשה ליה יופה לתת לה הזדמנות סידרת הרצ' אות על הציור הקלאסי, למען תבין את ציוריו ביתו. זה היה 48 שעות לפני הסוף.

ביום האחרון הרגיש שדה כי חל בו שינוי. "מה קרה לי? שאל את סלומון, "אני מרגיש את עצמי כל כך חלש! אף פעם לא הרגשתי עצמי חלש..." הרופא שהוזעק העיף מבט בגופו, שהעור היה תלוי ממנו ושריריו הגאים נעלמו. "אני יודע את זה, הוא חי עד עכשיו", התפלא. אחר הודיע: הוא יכול למות כל רגע.

"אני צריך לישון!" כשכב האמבולנס להביא אותו לבית-החולים, שכב על האלונקה, העיף מבט אחרון בגנו היפה. "ראו כמה יפה השמש המשליכה אור על הפרחים", אמר חרש.

ליד מיטתו, בבית-החולים, היו שרה יופה, חנה סנה, יעקב סלומון וישראל גלילי. הזקן גסט. והנה, במאבקו האחרון, נתגלתה רוחו יותר מאשר בכל קרב קודם בחייו. גם בגיטתו, עד רגעו האחרון ממש, לא חלשה רוח זו. בן-תמותה רגיל מאד במצב זה השליטה על פעולות גופו. לא כן יצחק שדה.

גיתנו לו סמי שינה, אולם הם לא פעלו. "אני עייף? אמר, "אני צריך כבר לישון!" ובפנותו אל חנה סנה: "דוקטור (בהדגשה) חנה סנה — האם אין הכוונ הרפואי מסוגל ליישן אותי?"

הוא פנה אל הקיר, ביקש כי כולם ילכו לביתם. "מה יש? שאל, "למה את לא עוזבים? חנה סנה אמרה כי יש להם זמן, כי יחכו עד שירגיש יותר טוב. "מי נמצא כאן?" שאל, מבלי להסתובב אליהם. ביתחיים הופיע גם משה סנה. ישראל גלילי יצא כדי לטלפן ליגאל אלון לאנגליה, להודיע לו על מצב הזקן ולבקשו לחזור מיד. אולם יגאל לא הספיק.

אין ספק ששדה סבל באותם רגעים יסורים גור' אים. אולם הוא לא נאנח, לא השמיע קריאת כאב. המלים האחרונות היו מוקדשות לפלמ"חאית המסור' רה, שבילתה לידו את החודש האחרון. "שהיה... שרה..." מילמל, כנראה כדי לבקש משהו. אולם הוא לא סיים את המשפט.

ברגע האחרון ממש נכנס לחדר משה דיין, שהביא במכוניתו מטבעות את איוה, הבת הבכורה, ובעלה אולם שיה שוב לא הרגיש בהם. בשעה 21.08 נפח את נשמתו, כשלידו שני ראשי המפקדה הארצית של ההגנה, חניכו מימי הפלמ"ח משה דיין, מפקד גדוד פלמ"חי וחובשת פלמ"חאית.

"מי נמצא כאן?" היתה זאת חברה סמלית. למשך כמה שעות אחרי מותו שוב קמה לחיים הת' קופה הגדולה, אשר יצחק שדה היה ראש מעצביה, תקופת ההתנדבות והמופת האיש, ההכרח הפנימי והצו המוסרי, תקופת של אידיאלים פשוטים ובלתי מתפשרים, חסרת קנאות ושנאה.

תקופה זו מתה לפני יצחק שדה. אולם כל עוד חי הוא, בביתו הקטן בשכונת גבעתי-עלייה, היה גד-מה שקודש לחייו.

ואולי גם לא מתה. על קברו של טרומפלדור נולד יצחק שדה. אולי יולד טרומפלדור השלישי על קברו של הזקן.

כמה חברים גנו את הרעיון להדליק מדורה על הקבר, לשחות כדת. אמר אחד מהם: "הזקן יקום ויגיד לחיים!" ואולי יגיד, כפי שאמר דקות מעטות לפני מותו: "מי נמצא כאן?"

ס פ ר י ם

פגישה ברומא

לאחר שתלמיד בית-הספר הימי, זאב להב, סיים את לימודיו כנוסט, החל משתלם בהנדסת מכונות בטכניון למצנו ולקח עם ראשית מלחמת העצמאות לחטיבת גבעתי, כובשת הדרום, בה שרת משך חצי שנה כמפקד אחת ממחלקות מגיני נגבה. צורו כדורים מצריים שם קץ, ביוני 1948, לפעולתו הקרבית של להב.

להב חזר, אחר צאתו מבית-החולים (בו רפאו את ירכו ואת ידו) למקצועו הראשון, הפך נווט בחיל האוויר בשליחות מיוחדת של צה"ל באירופה.

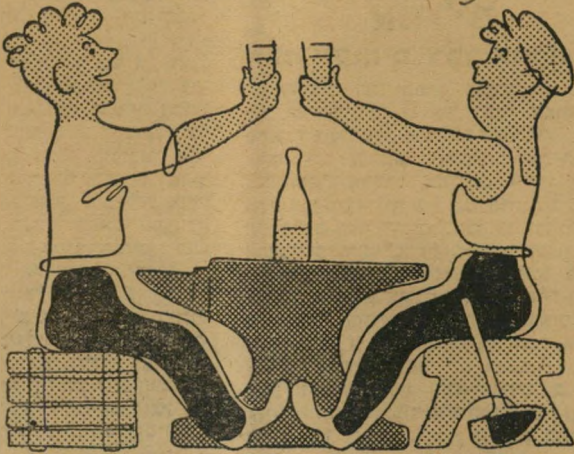
עם תום השליחות מאירופה החליט להב לשוב ולעסוק בספרות וכתיבת ב"ן אש לאש. משך שלוש שנים ישב להב בשעותיו הפנויות (באחרות עסק בייצור שמפניה ליצוא). אל שולחן הכתיבה שלו ולחש עלילה רביגותה שיצאה החודש כפרי הביכורים של יכולתו הספרותית.

הכר קוטרים את הכל. מעשה במג"ד צבר בלחמת העצמאות, גיורא, שאחיו הצעיר, המ"מ עמוס, מועבר לגדודו. כדי לחלץ את הידותו של גיורא שהוקבר על-ידי ערבים יוצא עמוס בראש מחלקת מתנדבים הזוכה, בצדק, בכינוי "מחלקת המות ה' ודאי". גיורא אינו מצליח להוציא את גוית אחיו, ההופכת טרף לעורבים רעבתניים, משטח ההפקר. פקודה מיוחדת מעבירה אותו לרומא, בירת איטליה, בה מתקפה ההגנה אתר אוצר נאצי שדו-יהודים אגזי בו אפשר לממן את מלחמת העצמאות ולעצור בעד התמוטטות החזית.

ברומא מחכה לגיורא מייק (מיכאל), פליט הגיטאות וקור-הקופה האבול תאמות נקם (בעיקר כלפי קרל ברוגר, רוצח האובתו ומפקד מחנה ההשמדה בו נכלא מייק, וכמוכן: מסתיר האוצר יקר-הערך). מיד נפתחת התחרות בין ארבעה המעוניינים באר: צר: ברונר עצמו, מפקד מטשרת רומא רודף-הבצע, האינטליגנט הבריטי נציגי ההגנה, בעזרת פילגשו של הנאצי, הצרפתי מתלדה, בה מתאהב גיורא (בין השאר בזכות כשרונותיה המוסיקאיים המזכירים לו את אחיו החלל, עמוס) מתגלה ליהודים מקום האוצר בהררי דרום אוסטריה, התוצאה, כפי שאפשר היה לצפות: כל המעוניינים נפגשים במחבוא האוצר והכל קוטלים את הכל. נשארים בחיים: גיורא ועוזרו ה' רוכשים תמורת כספי האוצר נשק ומזרימים אותו לישראל.

(בין אש לאש 229 ע') — זאב להב — שמעוני 2.350 ("2")

זכרונות ל הפועלים שדה מיץ תפוזים

מיץ תפוזים

תפוזים ואשכוליות

* טבעי, טהור ומפוסטר

צינוקורפיה

רינדזונסקי

רחוב הקישון 6. תל-אביב

גלופות קו גלופות רשת

פסנתרים

קניה — מכירה — תקונים

כוננים

וסטרמן את ספיר
תל-אביב, רח' רש"י 9

קרם "שוש"

הוא אמצעי קרם ובדוק נגד זיעה. קרם "שוש" מונע זיעה ודוחה ריחה. השתמשו ב"שוש" ותוכחו. להשיג בבתי מרקחה ופרפורמיות

אנשי השנה

של

"העולם הזה"

בהתאם למסורת שהחל בה בשנה שעברה יבחר "העולם הזה" בראש השנה באיש השנה — האדם אשר השפיע, לדעת המערכת, במידה הרבה ביותר על הידיעות של השנה, אם זמובה ואם לרעה, כשטחי החיים העיקריים במדינה.

כמו כן יבחר "העולם הזה" באנשים שבלטו ביותר כשטחים השונים בארץ משך השנה — בסופר, בעיתונאי, ברופא, בעורך-הדן, במדינאי, כח"ב, בשחקן, באיש המדע וכאיש הצעיר תשי"ב.

קוראי העתון מוזמנים לשלוח למערכת, "העולם הזה" את הצעותיהם למינוי איש שנה והאנשים שהתבלטו השנה במקצועות החיוניים למדינה.

הודעה

החל מגיליון 771 נמסרה ההפצה הראשית בכל הארץ לא קונפורטם. מרכז ההפצה של "העולם הזה" בכל ענייני הפצת השבועון יש לפנות לרח' לידנבלום 9, טלפון 4781.